

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Olimpiada Historyczna Juniorów

Eliminacje centralne – etap pisemny

Instrukcja dla ucznia

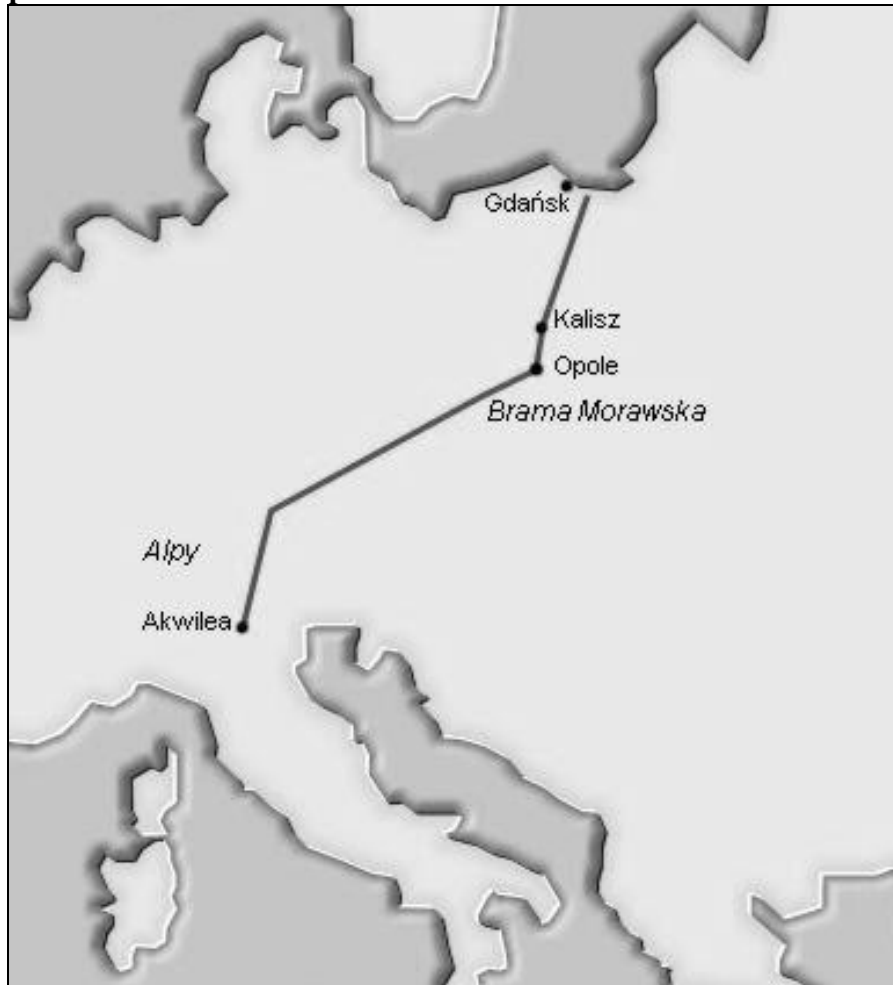
1. Sprawdź, czy test zawiera 29 **stron**. Ewentualny brak stron, zadań lub inne usterki zgłoś Komisji.
2. Test, do którego przystępujesz, zawiera 32 **zadań**. Maksymalnie możesz uzyskać **50 punktów**.
3. Czytaj uważnie treści zadań i wszystkie polecenia.
4. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu lub dobieraniu odpowiedzi, jeśli się pomylisz, przekreśl błędną odpowiedź, napisz przy niej: „błąd” i napisz, podkreśl, wskaż lub dobierz prawidłową odpowiedź.
5. Podczas trwania konkursu nie możesz korzystać z pomocy naukowych oraz z odpowiedzi koleżanek i kolegów.
6. Na udzielenie odpowiedzi w teście masz **60 minut**.

Życzymy Ci powodzenia!

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 1. (0-1)

Źródło. Mapa konturowa

Uzasadnij, że widoczny na mapie szlak mógł przyczynić się do znalezienia na ziemiach polskich monet rzymskich.

.....
.....

Zadanie 2. (0-1)

**Na podstawie materiału video *Śladami polskiego pieniądza* wyjaśnij, czym były *placidła*.
Podaj jeden przykład placidła**

Wyjaśnienie

Przykład

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 3. (0-1)

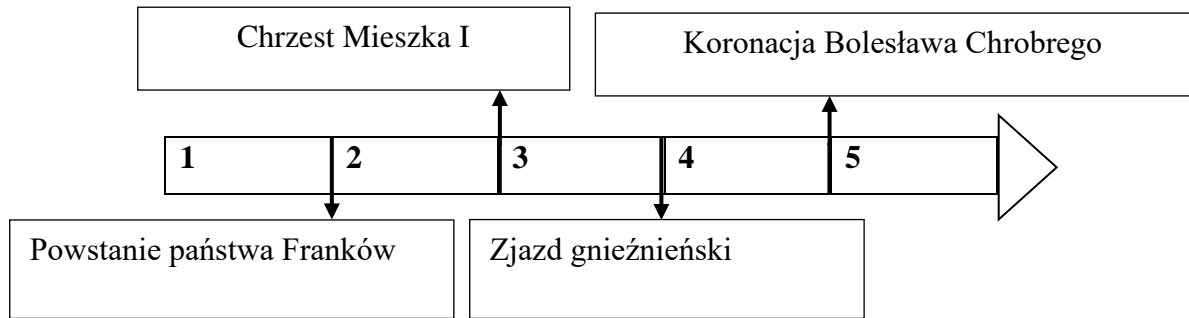
Wyjaśnij, kiedy używano płacideł na ziemiach polskich.

.....

.....

Zadanie 4. (0-1)

Źródło. Taśma chronologiczna

Na podstawie informacji zawartych w materiale video *Zanim pojawił się złoty* dokończ zdanie – uzupełnij lukę.

Dirhemy pojawiły się na ziemiach polskich w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

Obudowa do zadań 5-7.

Na podstawie artykułu J. Okniński, *Gospodarka (prawie) bez pieniędzy* i materiału video *Zanim pojawił się złoty* wykonaj polecenia.

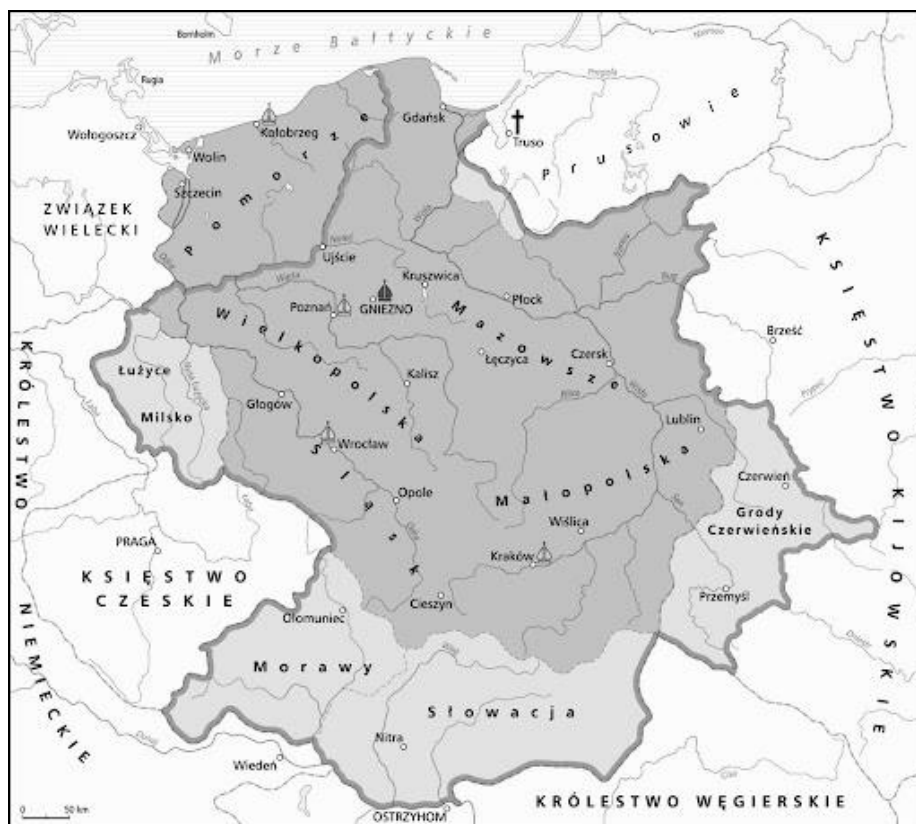
Źródło 1. Fotografia monety, denar

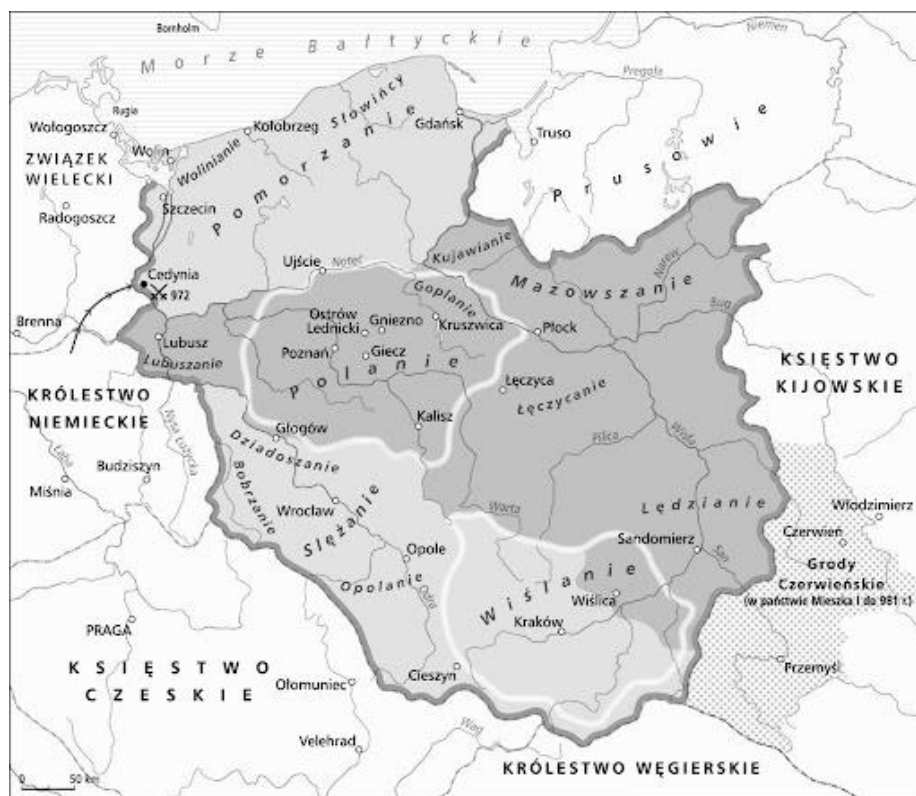
Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Źródło 2. Mapy [fragmenty]

A.

B.

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 5. (0-1). Rozstrzygnij, czy moneta zaprezentowana w źródle 1. była bita w państwie polskim w okresie, kiedy jego terytorium miało zasięg zakreślony na mapie oznaczonej literą A czy B. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie

Uzasadnienie

.....
.....

Zadanie 6. (0-1). Wyjaśnij znaczenie zaprezentowanego w źródle 1. denara dla historii Polski.

.....
.....

Zadanie 7. (0-1) Dokończ zdanie – uzupełnij lukę.

Wizerunek rewersu monety zaprezentowanej w źródle 1 został umieszczony na aktualnym banknocie o nominale

1. 10 zł.
2. 20 zł.
3. 50 zł.
4. 100 zł.

Zadanie 8. (0–3)

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Monetarnie po raz drugi oraz Polski pieniądz przez wieki* oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Grosze praskie stały się oficjalną monetą w Polsce po objęciu tronu krakowskiego przez Wacława II.	P	F
Pierwszą złotą monetę w historii Polski wybił władca Polski, o którym się mówi, że „zastał Polskę drewnianą a zostawił murowaną”.	P	F
Wraz z emisjami złotej monety rozpoczął się w Polsce okres bimetalizmu, czyli pieniądza opartego na srebrze i złocie.	P	F

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 9. (0–2)

Źródło 1. Awersy banknotów

A.

B.

Na podstawie informacji zawartych w materiale video *Zanim pojawił się złoty* oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Bicie grosza polskiego (grosza krakowskiego) zapoczątkował Władysław Łokietek.	P	F
Władca, który zapoczątkował bicie grosza polskiego, został umieszczony na aktualnym banknocie zaprezentowanym w źródle oznaczonym literą A.	P	F

Zadanie 10. (0–1)

Źródło 1. Tekst źródłowy [fragment]

[...] Dla sprawy utwierdzenia [...] Jagiełło Wielki Książę przyrzeka wszystkie skarby swe złożyć i wydać na odzyskanie strat państwa obojga, tak Polski, jak i Litwy. A to tylko, jeżeli [...] córkę swą Jadwigę, królowe polską przyrzeczoną, odda mu w małżeństwo. [...] Dan w Krewie, we wtorek [...] roku Pańskiego 1385.

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024

Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Źródło 2. Moneta, grosz [...]

Rozstrzygnij, czy moneta zaprezentowana w źródle 2. była bita w Polsce w czasach panowania władcy, o którym mowa w źródle 1. czy za panowania innego władcy.

Rozstrzygnięcie

Uzasadnienie

.....

Źródła do zadań 11-14.

Źródło 1. Fotografia obrazu Jana Matejki

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024

Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Źródło 2. Pomnik upamiętniający wydarzenie historyczne

Źródło 3. Trojak

Zadanie 11. (0-1)

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Mikołaj Kopernik, Dzieje złotego* oraz materiału video *Narodziny złotego cz.1.* oraz własnej wiedzy rozstrzygnij, czy moneta zaprezentowana w źródle 3. była bita za panowania w Polsce władcy, w czasach którego doszło do wydarzenia, do którego nawiązuje treść źródła 1 czy 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do wszystkich źródeł.

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Rozstrzygnięcie

Uzasadnienie

.....

.....

Zadanie 12. (0-1)

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Mikołaj Kopernik, Dzieje złotego* oraz materiału video *Narodziny złotego cz.1.* oraz własnej wiedzy wskaż poprawne dokończenie zdania.

Wizerunek władcy, do którego nawiązuje źródło 1. jest zaprezentowany na aktualnym banknocie o nominale

Zadanie 13. (0-1)

Wyjaśnij nazwę monety zaprezentowanej w źródle 3.

.....

.....

Zadanie 14. (0-1)

Wymień dwa inne rodzaje pieniądza obowiązujące w Polsce za panowania władcy, do którego nawiązuje źródło 1.

-
-

Zadanie 15. (0-2)

Na podstawie materiału video *Narodziny złotego cz. 2.* oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Półkopki pojawiły się w czasach panowania Zygmunta I Starego.	P	F
Wspólny pieniądz dla całej Rzeczypospolitej wprowadził Stefan Batory.	P	F

Zadanie 16. (0-1)

Na podstawie materiału video *Narodziny złotego cz. 2.* wyjaśnij, dlaczego w II połowie XV wieku trzeba było przeliczać 1 florena na 30 groszy polskich.

.....

.....

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024

Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 17. (0–2)

Źródło. Fragment artykułu „Polski pieniądz przez wieki”

W XVI wieku w Europie pojawiła się nowa srebrna moneta, taler, będąca odpowiednikiem złotego dukata. Po raz pierwszy talary zostały wybite w czeskim Jachimowie w 1518 roku przez hrabiego Stefana Schlicka. Nazwano je jachimowskimi guldenami. Były wzorem dla innych krajów europejskich, które w XVI stuleciu rozpoczęły produkcję tych dużych monet [...].

Oceń czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

W Polsce pierwsza monetę, o której mowa w źródle wybito w tym samym wieku, w którym pojawiła się ona w Europie.	P	F
Moneta, o której mowa w tekście była bita na ziemiach polskich aż do czasów Księstwa Warszawskiego.	P	F

Zadanie 18. (0–1)

Źródło. Wizerunek monety

Na podstawie treści monety oraz informacji zawartych w artykule M. Zwierzykowskiego „Tymczasowy kompromis, który trwał niemal półwieku” wykonaj polecenie.

Dokończ zdanie – odpowiedź wybierz spośród podanych. Swój wybór uzasadnij, odwołując się do treści źródła.

Zaprezentowana w źródle moneta, to moneta władcy Rzeczypospolitej, czyli

1. Stefana Batorego.
2. Jana III Sobieskiego.
3. Augusta II Sasa.
4. Stanisława II Augusta Poniatowskiego.

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024

Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 19. (0–1)

Wyjaśnij genezę nazwy „złoty”.

.....
.....

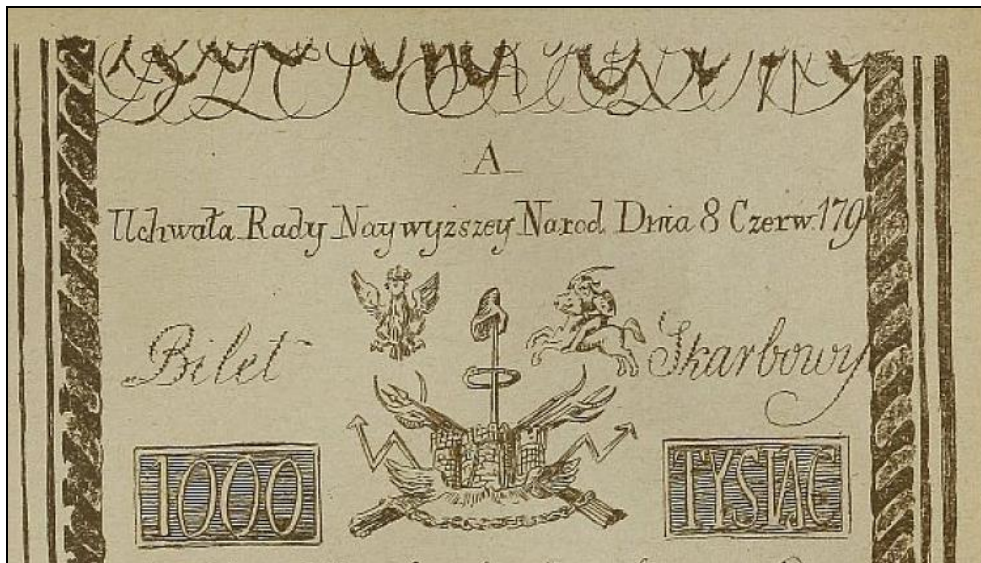
Zadanie 20. (0-2)

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Dzieje złotego* dokończ zdania A i B. – oceń czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Złoty jako jednostka obrachunkowa o wartości 30 groszy srebrnych został wprowadzony w wieku XVII.	P	F
Złoty jako jednostka monetarna, ale jeszcze nie nominał, pojawił się w Rzeczypospolitej dopiero u schyłku panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.	P	F

Zadanie 21. (0–2)

Źródło. Pieniądz insurekcyjny [fragment]

Na podstawie informacji zawartych w artykule T. Hen-Kotarskiego, *Bilet skarbowy* oraz treści źródła uzasadnij, interpretując dwa elementy graficzne, że szata graficzna biletu nawiązuje do historii rewolucyjnej Francji.

.....
.....
.....

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 22. (0–2)

Źródło. Rewers monety

Na podstawie informacji zawartych w artykule uzasadnij, interpretując dwa elementy graficzne, że zaprezentowana w źródle moneta (rewers) jest monetą Księstwa Warszawskiego.

.....

.....

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024

Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 23. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Dopiero [...] w miejsce talarów i dukatów mennica w Warszawie zaczęła produkować srebrne monety o nominałach 1, 2, 5 i 10 zł oraz złote monety o wartości 25 zł i 50 zł. Na monetach po raz pierwszy widniały wyłącznie napisy w języku polskim, w tym tytuły ówczesnego króla Polski – cara Aleksandra [...].

Źródło 2. Mapy konturowe

A.

B.

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024

Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Dzieje złotego* rozstrzygnij, czy bicie monet, o których mowa w źródle 1. miało miejsce w polskim państwie kadłubkowym, którego terytorium zaprezentowano w źródle 2. na mapie oznaczonej litera A czy B. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł (1 i 2).

Rozstrzygnięcie

Uzasadnienie

.....

Zadanie 24. (0-4)

Na podstawie informacji zawartych w artykule Wojciech Morawski, *Pieniądz w zaborze rosyjskim* oraz własnej wiedzy oceń czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Pierwszy bank emisyjny – Bank Polski – powstał w roku 1828.	P	F
Założycielem pierwszego polskiego banku emisyjnego na ziemiach polskich był Ksawery Drucki-Lubecki.	P	F
Powstanie pierwszego banku emisyjnego na ziemiach polskich miało miejsce w kadłubowym państwie polskim oznaczonym na mapie literą A.	P	F
Pierwszy bank emisyjny na ziemiach polskich miał siedzibę w Łodzi.	P	F

Zadanie 25. (0–1)

Źródło. Fotografia monety

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Historia złotego* rozstrzygnij, czy zaprezentowana w źródle moneta była wybijana w okresie powstania listopadowego czy styczniowego. Odpowiedź uzasadnij interpretując elementy graficzne umieszczone na awersie i rewersie.

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Rozstrzygnięcie

Uzasadnienie

Zadanie 26. (0–2)

Na podstawie informacji zawartych w podanej do tematu przewodniego literaturze ocen czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Po powstaniu listopadowym w miejsce dotychczasowych złotych w obiegu w Królestwie Polskim pojawiły się ruble mające dwujęzyczne napisy	P	F
Bank Polski został ostatecznie zlikwidowany w 1885 roku.	P	F

Zadanie. 27. (0–1)

Źródło. Bilet

Na podstawie informacji zawartych w opracowaniu *Mikołaj Kopernik* rozstrzygnij, czy bilet zaprezentowany w źródle zastępował doraźnie bilon czy banknot. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści źródła.

Rozstrzygnięcie

Uzasadnienie

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie. 28. (0–3)

Źródło 1. Banknot

Źródło 2. Tabela. Dane statysty styczne

Wskaźnik zmian kosztów utrzymania w Warszawie w 1923 r.

Miesiąc	Wskaźnik (1914 = 1)	Wskaźnik zmian (zmiana w porównaniu z poprzednim miesiącem)
Styczeń	4 294,5	-
Luty	6 797,7	58,3
Marzec	8 436,4	24,1
Kwiecień	9 283,7	10,0
Maj	10 485,4	12,9
Czerwiec	15 570,8	48,5
Lipiec	23 507,9	51,0
Sierpień	44 931,8	91,1
Wrzesień	66 813,1	48,7
Październik	192 111,4	187,5
Listopad	492 976,1	156,6
Grudzień	1 270 402,0	157,7

Na podstawie informacji zawartych w źródłach oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Oba źródła nawiązują do tego samego zjawiska gospodarczego w II Rzeczypospolitej.	P	F
Zjawisko gospodarcze, do którego nawiązują źródła występowało również w innych państwach europejskich.	P	F
Zjawisko gospodarcze do którego nawiązują źródła to inflacja.	P	F

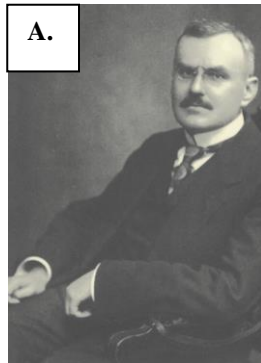
Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie. 29. (0–3)

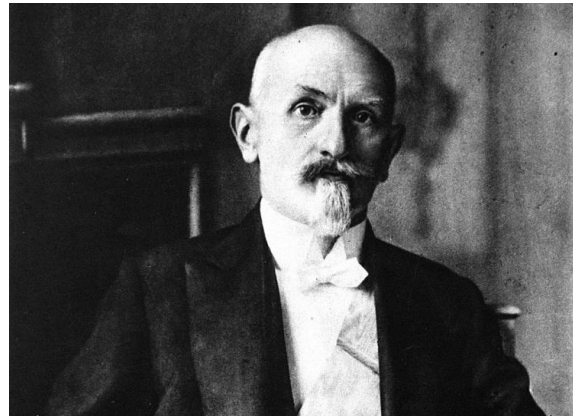
Źródło 1. Awers banknotu

Źródło 2. Fotografie

B.

Na podstawie informacji zawartych w podanej literaturze oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

Polski polityk, który wprowadził w II Rzeczypospolitej walutę zaprezentowaną w źródle 1. został przedstawiony w źródle 2. na fotografii B.	P	F
W roku 2024 obchodzimy setną rocznicę wprowadzenia waluty zaprezentowanej w źródle 2.	P	F
Polski bohater narodowy zaprezentowany na awersie banknotu [źródło 1] był przywódcą powstania, którego wybuch miał miejsce przed trzecim rozbiorem Polski.	P	F

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 30. (0–3)

Źródło 1. Awers banknotu

Źródło 2. Awers banknotu

Na podstawie informacji zawartych w artykule *Pieniądz w PRL* oceń czy poniższe zdania są prawdziwe czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F – jeśli jest fałszywe.

W źródle 1. zaprezentowano banknot reprezentujący polską walutę, która zastąpiła walutę okupacyjną.	P	F
W źródle 2. zaprezentowano awers banknotu, wprowadzonego do obiegu w wyniku wymiany pieniądza dokonanej w roku 1950.	P	F
Grafika obu banknotów jest charakterystyczna dla socrealizmu.	P	F

Eliminacje Centralne
IV Olimpiady Historycznej Juniorów
2023-2024
Dzieje pieniądza na ziemiach polskich

Zadanie 31. (0–1)

Źródło 1. Awers banknotu

Źródło 1. Awers banknotu

Na podstawie informacji zawartych w artykule *Pieniądz w PRL* wyjaśnij, dlaczego dokonano wymiany banknotu zaprezentowanego w źródle 1. na banknot zaprezentowany w źródle 2.

.....

Zadanie 32. (0–1)

Źródło. Rewers monety

Uzasadnij, odwołując się do elementu graficznego monety, że była ona w obiegu w okresie PRL.

.....